

Anul monodiei liturgice

(Constanța Cristescu, muzicolog – 9 iulie 2020)

De la instituirea stării de urgență pentru combaterea pandemiei de corona-virus bisericile au fost închise, iar credincioșii au urmărit *Liturghia duminicală* și de sărbători la televiziuni. *Învierea* am celebrat-o în fața televizorului, cântând acasă *Hristos a înviat!*, paralel cu liturghisitorii de la Patriarhie. Am trăit o intimitate liturgică în izolare greu de descris în cuvinte.

Pentru mine, ca muzicolog, liturghisirea bisericească solitară, fără cor, săvârșită doar de oficianții de la altar și de la strană, a fost o provocare de meditație la monodia liturgică originală, plină de simplitate, intimitate și nespectaculos. Liturghisirea monodică, cel mult acompaniată de isoane, m-a fermecat și m-a captivat duminică de duminică. Nu mi-a lipsit corul. Liturghiile duminicale monodice mi-au fost oaze puternic ozonificate de artă muzicală de tradiție bizantină, ce ne conduceau inevitabil spre izvoarele bizantinismului, dar și spre explorarea mai atentă a sinelui, a lăuntricului propriu.

Trei cântăreți de strană cu voci frumoase, cu cântare îngrijită, etalau duminică de duminică diversitatea modală, stilistică, expresivă, repertorială a muzicii psaltice românești. Priviți din perspectiva participantului vizual pasiv, așezat în fața televizorului, aceștia colaborau din ochi și printr-o chironomie discretă, astfel încât dialogul lor cu slujitorii altarului să fie eficient liturgic și captivant artistic. M-au fermecat și m-au cucerit, astfel încât duminică de duminică urmăream cu mult interes Liturghia de la Catedrala Patriarhiei. Aceasta și pentru că la strană nu se cântă oricum, ci se cântă măiestrit, cu știință muzicală și cu artă, și cu multă dăruire cântului și tradiției muzicale psaltice.

Am sesizat uneori deviații stilistice în sensul ornamentării nejustificate a unor cântări irmologice și stilizarice, deasemeni dezechilibre expresive și timbrale de afirmare vocală, dar și finaluri bruște de fraze, agresive, în cadrul unor cântări în care supremația melodicității nu o permite. Aceste deficiențe pot fi cu ușurință remediate, slujirea muzicală de ansamblu fiind una de excepție, de foarte bună calitate, cu adevărat ofrandă frumoasă și luminoasă închinată lui Dumnezeu. O asemenea muzică te atrage, te captivează, te cucerește și te înlănțuie în spiritualitate și-n frumos, te împlinește.

Pandemia, cu toate tragediile umanitare pe care le-a provocat, ne-a oferit și câteva binefaceri ale civilizației umane perene: igiena personală obligatorie, respectul față de sine, față de familie, față de cei din jur, răbdarea, responsabilitatea lucrului la domiciliu, respectul față de natură, respectul față de valorile tradiției.

Între aceste valori ale tradiției, slujbele bisericești săvârșite cu simplitate pentru tot norodul credincios aflat în izolare, cu monodia liturgică de tradiție bizantină ce a inundat filocalic bisericile și sufletele celor ce ascultă, sunt mari daruri dumnezeiești și umane cu rol terapeutic complex, dar

și cu rol cultural-artistic compensator. Ne-am putut bucura din plin de frumusețea monodiei bizantine, de simplitatea și frumusețea cântării la o singură voce, cum nu o puteam face altădată când ochii și urechile ne erau dominate, în liturghii, de spectaculozitatea prelucrărilor și a creațiilor liturgice corale.

Cântarea bisericească monodică, atât cea de tradiție bizantină, cât și cea de tradiție gregoriană din bisericile catolice, ne-a fost o lecție necesară de esențializare și simplitate. Merită să medităm cu mai multă atenție la ea.